

S. Sayısı : 43

Türkiye ile Almanya arasındaki mübadelâta ve tediyata müteallik olub 30 ağustos 1937 tarihinde imzalanmış olan anlaşmanın tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (I/894)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/3588

7 - X - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile Almanya arasındaki ticarî mübadelâta ve tediyata müteallik olub 30 ağustos 1937 tarihinde Berlinde imzalanmış olan anlaşmanın tasdikine dair Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 28 - IX - 1937 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

2294 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden bu anlaşmanın meriyete konulmasının İcra Vekilleri Heyetinin 28 - IX - 1937 tarihli toplantısında kabul edilmiş olduğunu da arz ederim.

Başvekil vekili

C. Bayar

Esbabı mucibe lâyihası

Almanya ile aramızda mevcut 15 nisan 1935 tarihli anlaşma ile merbutları lâhikaları ve bütün bu vesaike merbut mektuplar metinlerinde iktisadî, malî ve ticarî şeraitin değişmesile yapılması iktiza eden tadilât ve ilâveleri muhtevi ve gene aynı esbaba mebni Türkiye ile Almanya arasındaki emtia mübadelâtına ve tediye muamelâtına aid 15 nisan 1935 tarihli protokolün 19 mayıs 1936 tarihli munzam protokolün ve 27 mayıs 1930 tarihli ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin 9 ncu maddesine müteferri 19 mayıs 1936 tarihli mektub müstesna olmak üzere aynı günlerde imza edilen mektupların yerine kaim olub suretleri ilişik olarak sunulan Türkiye ile Almanya arasındaki ticarî mübadelât ve tediyata mütedair anlaşma ve merbutları 2294 numaralı kanun hükümlerile İcra Vekilleri Heyetine verilen salâhiyete istinaden bir ay zarfında Büyük Millet Meclisinin huzuruna sevkedilmek üzere 28 - IX - 1937 tarih ve 2/7450 numaralı İcra Vekilleri Heyeti kararı meriyete konulmuştur.

İşbu anlaşma ve merbutlarının kesbi kanuniyet etmeleri için ilişik kanun projesinin Yüksek Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz edilmesini dilerim.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/894

Karar No. 3

22 - XI - 1937

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Almanya arasındaki ticarî mübadelâta ve tediyata müteallik olup 30 ağustos 1937 tarihinde Berlinde imzalanmış olan anlaşmanın tasdikına dair Hariciye vekilliğince hazırlanan kanun lâyihası ve esbabı mucibesi tedkik ve mütalea edildi:

Esasen 2294 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden İcra Vekilleri Heyetinin 28-IX-1937 tarihli toplantısında kabul edilerek icra mevkiine konulmuş olan işbu anlaşma heyeti umumiyesi itibarile iktisadî menafîimizi temin eder mahi-

yette görülmekle buna müteallik kanun lâyihası encümenimizce aynen kabul ve havalesi mucibince İktisad encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek katınıza takdim edilmiştir.

Hariciye E. R.	M. M. N.	Kâtib
Trabzon	Kastamonu	Kastamonu
Hasan Saka	Ş. İlden	Ş. İlden
İzmir	Antalya	Bolu
H. Âli Yücel	Dr. C. Tunca	H. Cemil Çambel
Kars	Erzurum	Diyarbakır
M. Akyüz	P. Damırhan	Dr. Tabi Öngören

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/894

Karar No. 13

6 - I - 1939

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Almanya arasındaki ticarî mübadelâta ve tediyata müteallik olup 30 ağustos 1937 tarihinde Berlinde imzalanmış olan anlaşmanın tasdikına dair Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 28 - IX - 1937 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulmasına karar verilen kanun lâyihası encümenimize havale edilmekle İktisad vekili hazır olduğu halde tedkik ve müzakere olundu.

Verilen izahattan anlaşıldığına göre tasdiki istenen bu anlaşma iktisadî ve malî şeraitin değişmesile yapılması zaruret kesbeden tadilat ve ilâvelerden ibaret ahkâmı ihtiva etmekte olup umumî hükümleri itibarile haricî anlaşmalarda ötedenberi takib edilmekte olan esasları muhafaza

etmekte olduğundan encümenimizce de kabulü muvafık görülmüş ve Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

İk. E. Reisi	M. M.	Kâtib
İzmir	Giresun	Niğde
R. Köker	İ. Sabuncu	Dr. R. F. Talay
Ankara	Konya	Konya
A. Ulus	K. Okay	H. Dikmen
Kocaeli	İstanbul	Gazi Anteb
İ. Dıblan	Y. Yazıcı	B. Kaleli
İzmir	Gazi Anteb	Eskişehir
Benal Arıman	R. Güres	Emin Sazak
Samsun	Gümüşane	
Ali Tunalı	Edib Servet Tör	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Almanya arasındaki mübadelede ve tediyata müteallik olup 30 ağustos 1937 tarihinde Berlinde imzalanmış olan anlaşmanın tasdikına aid kanun lâiyhası

MADDE 1 — Türkiye ile Almanya arasındaki mübadelede ve tediyata müteallik olup 30 ağustos 1937 tarihinde Berlinde imzalanmış olan anlaşma ve merbutları 15 eylül 1937 tarihinde meriyete girmek üzere tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icra-

ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

28 - IX - 1937

Bş. V. V. ve İk. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
<i>Da. V.</i>	<i>Ha. V. V.</i>	<i>Ma. V.</i>
<i>Ş. Kaya</i>	<i>N. Menemencioğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
<i>Mf. V.</i>	<i>Na. V.</i>	<i>İk. V.</i>
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	
<i>S. İ. M. V.</i>	<i>G. İ. V.</i>	<i>Zr. V.</i>
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Ranâ Tarhan</i>	<i>Ş. Kesebir</i>

TÜRKİYE İLE ALMANYA ARASINDAKİ TİCARİ MÜBADELÂTA VE TEDİYATA MÜTEALİK ANLAŞMA

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ve Almanya Hükûmeti, iki memleket arasındaki mübadelâtın kolaylaştırılması arzusu ile mütehassıs olarak aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır :

Madde — 1

İki memleket arasındaki emtia mübadelesinden mütevellid alacaklar, Türkiye Cümhuriyeti Merkez bankası ile Raysbank arasında münakid 15 nisan 1935 tarihli anlaşma hükümlerine tevfiқан tesviye olunacaktır. Mezkûr 15 nisan 1935 tarihli anlaşma ile merbutları ve lâhikaları ve bütün bu vesaike merbut mektuplar işbu anlaşmada derpiş olunan tadilât ile ve anlaşmanın meriyeti müddetince meri kalacaktır.

Madde — 2

Türk ve Alman menşeli eşyaların diğer memlekete idhali, idhal anında o memlekte cari umumî idhal rejimi hükümlerine tâbidir.

Madde — 3

Türkiyeye vaki Alman idhalâtının 31 temmuz 1937 tarihli protokol esasına göre vukubulacak idhalât hariç - hali hazır konjonktürü dolayısıyla anlaşmanın devamı müddetince 40 milyon Türk lirasına balığ olacağı hesab edilmekte olduğundan 15 nisan 1935 tarihli Türk - Alman kliring mukavelesinde derpiş edilmiş olan hesablarındaki muvazeneyi temin etmek için, yukarıdaki maddenin hilâfına olarak aşağıdaki hükümler kabul edilmiştir.

1 - Salâhiyettar Alman makamatı talep üzerine ilişik bir numaralı listede tadad edilen Türkiye mahsulâtının aynı listede yazılı mebalîğ hadleri dahilinde Almanyaya bilfiil idhali için zarurî bütün döviz vesikaları ve muhtemel diğer müsaadeleri hiç bir tahdide tâbi tutmaksızın vereceklerdir.

2 - İlişik bir numaralı listede yazılı olmayan mahsulâtın idhali için muktazi döviz vesikaları ve muhtemel diğer permiler hiç bir tahdid ve takyide tâbi tutulmaksızın verilecektir.

3 - Türkiyeye vaki Alman ihracatının 31 temmuz 1937 tarihli Protokol esası dahilinde vuku bulacak ihracat dahil değildir - seyri yukarıda zikrolunan muvazenenin tehdid edildiğini gösterecek olursa iki Hükûmet, ilişik listenin hazırlanmasında esas teşkil etmiş olan % 40 tenzilât nisbetini yeni vaziyetin icabatına göre değiştirmek ve bütün Türk mahsulâtına hiç bir fark gözetilmeksizin mütesaviyen tatbik edilecek yeni bir nisbet tesbit etmek için anlaşacaklardır.

Bununla beraber şurası mukarrerdir ki, ticaret mübadelâtına taallûk eden tahsilât ve tediyat arasındaki - 31 temmuz 1937 tarihli protokol esası dahilinde vuku bulacak olanlar dahil değildir - farklar iki numaralı listede gösterilmiş olan mebalîği tecavüz etmedikçe bu muvazeneyi tehdid edici addedilmeyecektir.

4 - 31 temmuz 1937 tarihli protokolün hükümleri tatminkâr netice vermezse, kliring bakiyesinin tasfiyesini tacil maksadile tenzilât pourcentage'nın yeniden gözden geçirilmesi zarurî olacaktır. Bu hüküm mevzu bahis protokol hükümlerini ihlâl etmez.

5 - İki Hükûmet, ticaret mübadelelerinin inkişafı hamlesini idame etmek samimî arzusunda olduklarından ve Alman malları Türkiyeye hali hazırda meri bulunan umumî idhalât rejimi kararnamesine göre serbest olarak idhal edilmekte bulunduğundan Alman Hükûmeti Türkiyenin 1936 senesindeki mübayaatını - bu malların Almanyadan diğer memleketlere ihracına devam edildikçe - teshil edici tedbirler ittihaz ederek Almanyadan Türkiyeye ihracatı tezyid için mümkün olan her şeyi yapacaktır.

6 — İki Hükûmet geçen 1 ilâ 5 numaralardaki hükümlerin icrasına nezaret ve itina edecektir.

Madde — 4

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası ile Raysbank arasındaki 15 nisan 1935 tarihli anlaşmanın IV ve IX uncu maddeleri hükümleri ve mezkûr anlaşmaya ekli mahrem protokolün 1 numaralı lâhikası mucibince A, B, ve C hesaplarındaki Türk alacaklarının diğer bir eenebi parasına tahvili hususunda deruhde edilmiş olan taahhüd bu anlaşmanın meriyet mevkiine girdiği tarihten itibaren 14 milyon Türk lirası ile tahdid edilmiş olacaktır. Bu madde işbu anlaşmanın meriyete girdiği tarihte 15 nisan 1935 tarihli anlaşmanın yukarıda zikredilen maddeleri mucibince mevcut olan matlûbatın tahviline aid taahhüde halel iras etmeyecektir.

Madde — 5

Türkiye ve Almanya Hükûmetleri kendi memleketlerinde bloke kalmış matlûbatının serbest bırakılması için alâkadarlar tarafından vukubulacak taleplerini hüsnü niyetle tedkik edeceklerdir. Şu kadar ki, serbest bırakılan paraların iki tarafça tutulan hesaplarına geçirilmesi şartına, talepte bulunanlar, riayetle mükelleftirler.

Madde — 6

Her iki memlekette biri menşeli olup, işbu anlaşmanın meriyete girmesinden sonra sevkedilecek olan emtiaya, her iki memleketin salâhiyetkar makamları tarafından iki nüsha ve ilişik nümuneye uygun olarak verilmiş bir menşe şahadetnamesi terfik edilecektir.

İşbu menşe şahadetnamelerinin nüshai saniyeleri (B nüshaları) idhalâtçıları tarafından, gümrük idaresinin tasdikını müteakib bilâteahhür, Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasına ve Deutsche Verrechnungskasse ye tevdi olunacaktır.

İdhalâtçı memleket gümrük idaresince tasdikli menşe şahadetnameleri B nüshaları idhalâtçı tarafından emtia bedellerinin hini tediyesinde Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasına veya Deutsche Verrechnungskasse ye ibraz edilemediği takdirde, her iki müessese, tediye emirlerini, mezkûr nüshalar merbut olmaksızın müteakiben birbirlerine göndereceklerdir.

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası ve Deutsche Verrechnungskasse malların tamamen gümrüklenmesinden sonra, işbu şahadetnamelerin idhalatçı tarafından alâkadar müesseseye tevdi edilmesi için muktazi tedbirleri ittihaz edeceklerdir.

Madde — 7

İşbu anlaşma, Türkiye ile Almanya arasında emtia mübadelâtına ve tediye muamelâtına aid 15 nisan 1935 tarihli protokolün, 19 mayıs 1936 tarihli munzam protokolün ve 27 mayıs 1930 tarihli ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin 9 neu maddesine müteferri 19 mayıs 1936 tarihli mektub müstesna olmak üzere aynı günlerde imza edilen mektupların yerine kaim olmaktadır.

Madde — 8

İşbu anlaşma 15 eylül 1937 tarihinde meriyete girecek ve 31 ağustos 1938 tarihine kadar meriyette kalacaktır. İki Hükûmet işbu anlaşmayı bir senelik yeni bir müddet için uzatmak hususunda mutabık olup olmadıklarını 1938 senesi mayıs ayı zarfında birbirlerine bildireceklerdir.

Berlinde, türkçe, almanca ve fransızca ikişer aslı nüsha olarak 30 ağustos 1937 tarihinde imza edilmiştir.

İmzalar

M. Mackensen
Carl Clous

M. H. Arpağ
F. Kurdoğlu

1 Numarlı liste

Istatistik numarası	Maddenin adı	Miclağ 1000 mark
29	Tütün	11.005,2
52 c	Üzüm	8.611,8
52 a	İncir	1.611,6
46 a	Fındık	12.685,8
54 a	Badem	106,2
46 b	Ceviz	1.208,4
28 a	Pamuk	4.954,2
144 a/f	Yün	3.604,0
145 a/2	Tiftik	4.848,0
28 e	Kendir	79,8
157 a	Bağırsak ve saire	982,8
141	Balmumu	106,8
94 b	Palamut ve saire	998,4
2 a	Buğday	4.840,8
3 a/b	Arpa	2.179,8
6	Darı	286,2
12 c	Fiy «Wicken»	732,6
19 b	Kuş yemi	298,2
428 a	Yün halı	541,8
155	Kürklük deriler	105,0
195 a I	Küspe pamuk tohumundan	361,8
166 f	Zeytin yağı	334,8
11 b	Nohud	303,6
48 c	Kuru kayısı	91,8
192 a	Kepek	700,2
227 b	Magnezit	5,4
237 a	Antimuan	53,4
237 d	Krom	1.812,6

2 umaralı liste

		1000 RM. olarak fark	
		Fark	
		Türkiye lehine	Almanya lehine
Eylül	1937	2 000	—
1. teşrin	»	2 000	—
2. teşrin	»	1 500	—
1. kânun	»	1 500	—
2. kânun	1938	400	—
Şubat	»	300	—
Mart	»	300	—
Nisan	»	—	1 500
Mayıs	»	—	1 500
Haziran	»	—	2 000
Temmuz	»	—	1 500
Ağustos	»	—	1 500

Menşe şahadetnamesi nümunesi

Menşe şahadetnamesi

Gönderen

İsim
İkametgâh
Sokak

Gönderilen

İsim
İkametgâh
Sokak

Malm cinsi
Ambalâjın nevi
Parça adedi
Marka

Sıklet { Gayrisafi Kg.
 { Safi Kg.

Krymet { Fob
 { Cif

Sevk yolu

..... Ticaret odası, yukarıda tasrih edilen emtianın { Türk } menşeli oldu-
ğunu tasdik eder. { Alman }

.....

Türk }
Alman } gümrüğü memurları, yukarıda tasrih edilen emtianın istihlâ-
ke arzedilmiş olduğunu tasdik ederler.

Tarih

İmza

Mühür

